

Zgodbe in spomini iz zgodovine Jamarskega kluba Novo mesto

*V nadaljevanju so nanizani spomini jamarjev,
ki gradijo pestro zgodovino našega kluba
od ustanovitve do današnjih dni*

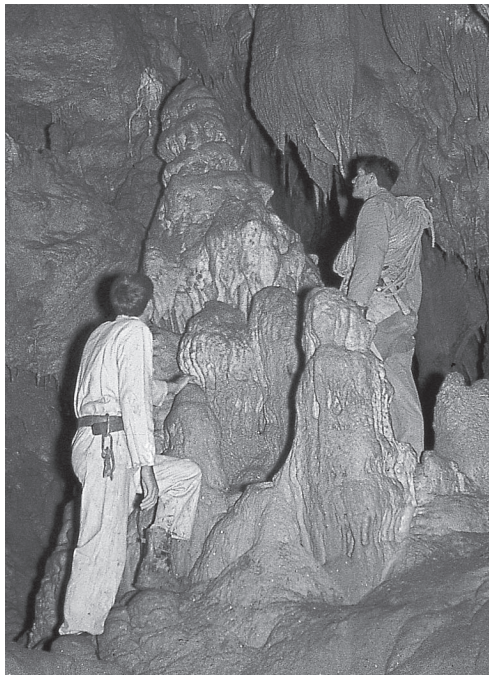
Andrej Hudoklin: Iskrico je pred 40 leti zanetil Uroš Tršan

Prav je, da se ob sedANJI obletnici spomnimo na pobudnika ustanovitve vsaj s skromnimi biografskim podatki. Uroš Tršan (1926–1969) je prišel kot kirurg za kratko obdobje službovat v novomeško bolnišnico. Kot izkušen jamar, alpinist in ljubitelj narave, je hitro našel stik s študentskim klubom Liga Omega, v okviru katerega je spodbudil ustanovitev jamarske sekcije. Ta je po nekaj mesecih konec leta 1962 prerasla v samostojno jamarsko društvo. Uroš je že leta 1963 odšel v Ljubljano, kjer je aktivno sodeloval pri DZRJ Ljubljana-matica. Več let je vodil jamarsko reševalno skupino in sodeloval na nekaterih manifestacijah mednarodnih jamarskih reševalnih skupin. Posebej pogosto je obiskoval Triglavsko brezno in Križno jamo. Leta 1969 se je smrtno ponesrečil pri alpinističnem vzponu v Julijskih Alpah.

Povzeto iz Gradiva za slovensko speleološko biografijo z bibliografijo, Naše jame 30.

Marjan I. Moškon: Prvič v zaresnem podzemlju

Ko to pišem, mineva natanko 40 let od našega prvega pravega spusta v dolensko podzemlje. Znani novomeški profesor naravoslovja Viktor Fabjan nas je po poletnem izletu v kostanjeviško jamo Studeno spodbudil, naj jo izmerimo in narišemo skico hodnikov in dvoran. Za pustolovce iz taborniških klubov Strela in Omega prvorazredni izziv! Lotili smo se priprav – seveda brez izkušenj in tudi brez opreme. Na pomoč je priskočil zdravnik in alpinist dr. Uroš Tršan s kirurškega oddelka bolnišnice in brez obotavljanja smo ga sprejeli za vodjo podviga. Od nekje je privlekel vrvi, jeklene

Uroš (z vrvo) v Kostanjeviški jami, september 1962. Foto: Marjan I. Moškon

lestvice, plezalske karabine in celo prave karbidovke, na sestanku pred odhodom pa nas je tudi podučil o najpomembnejših varnostnih pravilih in obnašanju v podzemlju.

Sončnega poznopoletnega popoldneva smo se končno odpravili v Kostanjevico. Pri najboljši volji ne vem kako, saj so bili takrat avtomobili (fičoti!) še silna redkost. Morda z avtobusom, morda z bicikli, kaj pa vem! V posadki smo bili razen Uroša še Borut Zemljan, Slavko Plavec, Zvone Pelko, jaz in še en član, ki pa mi je ušel iz spomina.

Na jasi, kjer pod vhomom v jamo privre na svetlo podzemna rečica Studena, smo še enkrat obnovili Uroševa navodila, usposobili karbidovke in navdahnjeni z velikim pričakovanjem stopili v svet teme in netopirjev. Priznam, da mi je pod zemljo vedno nekoliko tesno pri srcu. Niti v rudniku se nisem nikoli dobro počutil, čeprav sem kot novinar čisto od blizu "preživel" celo razstreljevanje premogovega čela v Kanižarici.

Napetost je rasla, še zlasti ko smo od vhoda po razmeroma pustem rovu z nekaj kapniki prišli do brezna, v katerega se je bilo treba spustiti po lestvici kakšnih 15 metrov globoko. Če take lestvice nisi vajen, kar nesramno opleta, in pogled tja dol, kjer je kot prvi čakal Uroš, ni bil prav nič samozavesten. Pa sem le srečno sestopil!

Dno brezna se je razširilo v dvorano, katere strop je bil dobesedno posut z manjšimi kapniki. Kdo bi si mislil, da lahko nekaj karbidovk tako bogato osvetli to neizmerno lepoto. Pozabil sem na tesnobo in jama me je vse bolj prevzemala. Ob odkrivanju novih in novih čudes smo samo polglasno vzklikali, saj se nam je zdelo pregrešno, da bi z vriskanjem motili neskončno tišino te veličastne arhitekture.

Uroš pred akcijo predstavlja delovanje karbidke, september 1962.

Foto. Marjan I. Moškon

neskončno tišino te veličastne arhitekture.

Potem smo prišli v novo dvorano s postavnimi kapniki, zavesami in drugimi fantastičnimi oblikami. Saj imamo tudi Dolenjci svojo Postojnsko jamo, sem si mislil, vedno bolj navdušen nad tem spoznanjem. Za Dolenjski list sem pisal:

"... Hodnik, ki vodi od tod naprej, ima sicer vse polno odcepov, vendar pripelje jamarja v dvorano, ki je nakopičena z ogromnimi skalami, kot da se je pravkar udrl strop. In tu spet hodniki, hodniki ..."

Danes berem v monografiji o Kostanjeviški jami, da smo z odkritjem luknje vrh skoraj deset metrov visokega kamina in dvorane s skalami, ki so ji pozneje dali ime Podorna dvorana, našli obetavno nadaljevanje jame. Raziskali smo samo rov, ki je imel na navideznem koncu v sigi vrisano kratico S. J. in letnico 1933. Skrivnost Kostanjeviške jame? Ali pa morda samo slabo prebrana, izprana letnica 1938, ki bi bila seveda bolj verjetna? Morda. Tudi ta podaljšek,

od vhoda najbolj oddaljen konec, se je končal v razpoki, ki nas je ustavila. Ves trud, da bi prišli skozenjo, je bil zaman.

Zdaj berem, da so prav tam novomeški jamarji pred šestimi leti vendarle prebili in odkrili nekajkrat daljši konec kraškega podzemlja. Mi pa smo si takrat po sedmih urah krasot in adrenalina spet zaželeli na beli dan. Za meritve in risanje seveda ni ostalo časa – ostal je le spomin na čudovito doživetje.

Ivan Žgajnar: Utrinki o rojstvu in prvih dveh letih delovanja društva

Ne bi hotel polemizirati s članki, ki so bili v letih od 1962 do 1964 objavljeni v Dolenjskem listu, vendar je treba po 40-tih letih, dokler spomin prvih jamarjev še bdi, o rojstvu društva povedati droben, vendar drugačen podatek. Društvo je nastalo poleti 1962 kot jamarska sekcija družabnega kluba Liga Omega (ne taborniškega društva!), v “poslovnih” prostorih kleti Andrijaničeve hiše, pod lekarno na Cesti komandanta Staneta. Pobudnik ustanovitve sekcije je bil častni član kluba Uroš Tršan, ki je kot zdravnik kirurg mladim (vsi smo bili študentje) ugajal, kajti njegova beseda je veliko veljala.

Naši prvi “odpravi” sta šli v jamo za Bajnofom pod Trško goro in v Beceletovo jamo za Starim gradom. Uroš je bil tisti, ki je za nas vzpostavil zvezo z ljubljanskimi jamarji in Jamarsko zvezo Slovenije. Zveza nas je opozorila na skoraj vse jame, ki smo jih pozneje obiskali. Tako tudi na jamo Studeno, v katero smo se odpravili takoj po obisku prvih dveh omenjenih jam. Te se je udeležil tudi Lojze Medle, ki ni bil član Lige Omega. Tedaj je že nastal zametek samostojnega jamarskega društva. Prvi pripravljavci ustanovitve društva smo bili mladi, zagnani, hrabri, idealisti, romantiki, vendar popolni laiki pri raziskovanju kraškega sveta, razen veterana Uroša, ki se naših akcij pogosto ni mogel udeležiti. Bili smo brez prave opreme, zato je bilo pri spustih precej improvizacij.

Društvo je bilo treba uzakoniti, kar se je na pobudo zveze zgodilo novembra 1962 z občnim zborom že dejavnih članov in še več drugih ljubiteljev kraškega sveta. Sešli smo se v prostorih Medobčinske zavarovalnice Novo mesto, kjer je bil zbor tudi naslednje leto ob

Ivan Žgajnar (levo) z Lojzetom Medletom v Kostanjeviški jami.

Arhiv JK Novo mesto

enakem času. Z legalizacijo društva v okviru tedanje SZDL (naša zveza je bil Jože Cvitkovič) smo dobili možnost za pridobitev materialne pomoči: jamarsko opremo iz Ljubljane, karbidovke in pajace (Moretti, Korenčan, Serini), gasilski čoln na posodo in tudi kakšen dinar iz občinske blagajne. Pozneje smo, skupaj z nekaterimi taborniki kluba Strela,